

Eln.: 166/1988.

DR. TÉTÉNYI Pál elvtárs,
az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság
elnöke

B u d a p e s t

Kedves Tétényi Elvtárs!

Hivatkozással telefonbeszélgetésünkre mellékelten meg-
küldöm az OTH-val kapcsolatos anyagot.
További kiegészítéssel szívesen állok rendelkezésre.

Budapest, 1988. október "20"

Elvtársi üdvözlettel:

Pusztai Gyula
Dr. Pusztai Gyula

AZ ORSZÁGOS TALÁLMÁNYI HIVATAL
SZERVEZETÉNEK ÉS FELADATKÖRÉNEK
ÁTTEKINTÉSE

I.

A Hivatal szervezete

1/ Az önálló magyar iparjogvédelmi hatóság 1895-ben jött létre, átvéve a korábban osztrák és magyar szervek együttműködésében gyakorolt állami funkciókat.

Iparjogvédelmi hatóság szervezését az ipari tulajdon oltalmára 1883-ban létesült Párizsi Uniós Egyezmény írja elő Magyarország és a jelenleg mintegy 100 más tagország számára; s a hatóság független intézményesültségét nemzetközileg is garanciális jellegűnek tekintik.

A nemzetközi jogi kötelezettség indoka az, hogy az iparjogvédelem körébe sorolt szellemi tulajdonjogok /különösen a szabadalmi, védjegy, ipari mintaoltalmi jogok/ létrejöttéhez különleges szakértelmet igénylő műszaki-gazdasági-jogi elővizsgálatára, a jogok hatósági határozattal való konstituálására, regisztrálására, az oltalommal összefüggő jogviták rendezésére van szükség egy közhatalmi jellegű, versenysemleges, tulajdonformáktól nem befolyásolt, elvileg pártatlan, a külföldi bejelentők felé is nyitott és azoknak a belföldiekkel egyenlő elbánást biztosító hatóság által.

A világ mintegy 140 országában /az iparilag fejlettekben 150-200 éve/ működik az OTH-hoz hasonló feladatkörű önálló hivatal /szabadalmi, találmányi, iparjogvédelmi, szellemi tulajdon hivatal néven/.

A találmányi-szabadalmi hivataloktól különálló szervként jöttek létre egyes országokban főként a II.világháború után a hazai tudományos-műszaki fejlődés közvetlen előmozdítására, felkarolására,

hivatott központi állami szervek, bizottságok, ügynökségek /pl. NRDC, ANVAR/, amelyek közhatalmi jelleg nélkül, csak az adott ország műszaki fejlesztésére koncentrálnak irányító-szervező-finanszírozó-támogató tevékenységet folytatnak.

2/ A magyar iparjogvédelmi hatóság 1920-ig Szabadalmi Hivatal, ezt követően Szabadalmi Biróság, majd 1949-től Országos Találmányi Hivatal elnevezéssel folytatta működését.

Az iparjogvédelmi hatósági teendőket, valamint a központi iparjogvédelmi dokumentációs és információs tevékenységet ellátó szervezeteket hazánkban 1895-ben alapították Szabadalmi Hivatal, illetőleg Szabadalmi Tanács néven.

A Hivatal a kereskedelemügyi miniszter felügyelete alatt állt; szervezete két osztályra tagozódott.

A Bejelentési Osztály határozata ellen a Birói Osztályhoz lehetett fordulni, amely végérvényesen határozott; a Birói Osztály egyes ügyekben hozott elsőfokú ítéletei ellen pedig fellebbezésnek volt helye a Szabadalmi Tanácshoz.

1920-ban a Szabadalmi Hivatalt Szabadalmi Birósággá, a Szabadalmi Tanácsot pedig Szabadalmi Felsőbirósággá alakították át; a Szabadalmi Biróságot eleinte változatlanul a kereskedelemügyi miniszter, 1935-től az iparügyi miniszter felügyelte.

1949-ben az államnak felajánlott találmányokkal és a szerzői tanúsítványok kiadásával kapcsolatos munkák elvégzésére állították fel az Országos Találmányi Hivatalt.

A miniszterelnök a Hivatal feletti főfelügyeleti jogát az Országos Tervhivatal elnöke útján gyakorolta.

Rövid párhuzamos működés útján még 1949-ben a Szabadalmi Biróságot megszüntették; Birói Osztályának hatásköre a Budapesti Itélőtáblára, egyéb hatásköre pedig az Országos Találmányi Hivatalra szállt át.

Az Országos Találmányi Hivatal 1967-ben az OMFB elnökének felügyelete alá került.

A közjogilag jelenleg is hatályos rendszer 1968-ban alakult ki: a Minisztertanács felügyeleti jogosultságát az OMFB elnöke gyakorolja.

II.

A Hivatal feladatköre

Az Országos Találmányi Hivatal feladatait és hatáskörét jelenleg a 2048/1967. (VIII.20.) Korm.sz.határozat rendezi.

A Hivatal hatáskörét számos további Mt és TPB határozat, valamint speciális iparjogvédelmi jogszabály (törvény, tvr., Mt rendelet, miniszteri rendelet) és nemzetközi egyezmény is meghatározza.

E jogszabályi rendelkezések alapján az OTH tevékenységének - a klasszikus szabadalmi hivatali funkcióknak megfelelően - három alapvető iránya van:

- iparjogvédelmi hatósági tevékenység,
- központi iparjogvédelmi dokumentációs és információs tevékenység,
- az iparjogvédelem központi állami elvi irányítása.

1/ A Hivatal hatósági tevékenysége

Az OTH tevékenységének jellege és sulya szempontjából egyaránt meghatározó, a Hivatal arculatát tekintve karakterisztikus az iparjogvédelmi központi hatósági feladatkör ellátása.

Ennek keretében a Hivatal főként az iparjogvédelmi /szabadalmi, ipari mintaoltalmi és védjegy/ bejelentéseket vizsgálja és bírálja el, engedélyezi és hitelesen nyilvántartja a kizárólagos jogokat, s dönt az oltalommal összefüggő jogvitákban.

Ezek az iparjogvédelmi jogok fontos gazdasági érdekekhez kötődnek és jelentős vagyoni értéket képviselnek, mivel a hazai és a nemzetközi piacgazdálkodás hatékony versenyeszközeiként működnek.

A nemzetközi gazdasági együttműködéshez fűződő érdekeink szükségessé teszik, hogy a magyar iparjogvédelmi rendszer egésze a külföldiek számára is megbízható és vonzó legyen.

Ezért alapvető követelmény a jogi szabályozásban a jogi védelem garanciáinak biztosítása, a jogalkalmazásban pedig a törvényesség és az egységesség szigorú betartása, az eljárások kellő gyorsasága.

A jogbiztoság és pártatlanság érvényesülése szempontjából fontos garancia, hogy a Hivatal hatósági jogkörben hozott döntéseivel szemben nem a direkt befolyásoknak jobban kitett államigazgatási felügyeleti úton, hanem bíróság, végsősoron a Legfelsőbb Bíróság előtt van helye jogorvoslatnak.

A szabadalmi hatósági feladatok sorában alapvető a szabadalmi bejelentések vizsgálata, elbírálása és annak eredményéhez képest a szabadalmi oltalom engedélyezése.

Ez a tevékenység a technika élvonalába tartozó műszaki megoldások jogi követelmények és eljárás keretében történő minősítését jelenti, a hazai és külföldi műszaki és szabadalmi információk alapulvételével.

A szigorú szabadalmazhatósági feltételek, különösen a világviszonylatban vett újdonság követelménye miatt szakmailag összetett és munkaigényes vizsgálat szükséges a megalapozott döntéshez.

Ehhez elengedhetetlen - a műszaki, jogi-iparjogvédelmi és nyelvi ismeretekkel rendelkező apparátuson kívül - egy speciális iparjogvédelmi, szabadalmi információs bázis és rendszer működtetése.

A szabadalmi bejelentések száma - 1980 óta közel megkétszereződve - 1987-ben 6200 volt, s a növekedési tendencia folytatódik.

A bejelentések közel azonos arányban oszlanak meg a belföldi és a külföldi jogosultak között, s a hazai eredetűeknek mintegy fele szolgálati találmány.

A szabadalom engedélyezések száma 1980 óta szintén megkétszereződött.

Jelenleg mintegy 13 ezer ügyben folyik az engedélyezési eljárás; az érvényben lévő szabadalmak száma pedig meghaladja a 19 ezret.

A termékek jellelgzetes külső kialakítását, formáját, védő ipari mintaoltalom terén a jogok engedélyezése során a Hivatal eljárása lényegében a szabadalmi rendszert követi.

Az éves bejelentési szám - részben a nemzetközi rendszerbe történt bekapcsolódásunk miatt - az 1980-as 247-ről 1987-ben 1330-ra nőtt. Az 1987.évi engedélyezések száma 833, az oltalomban részesülő mintáké pedig 3484.

A termékértékesítés biztonságát szolgáló árujelzőkkel kapcsolatos hatósági feladatok főként a védjegyoltalom engedélyezésével és nyilvántartásával kapcsolatosak. Az oltalomképeség alapvető feltétele a megkülönböztethetőség, amelynek meglétét a Hivatal érdemben vizsgálja.

A nemzeti és a nemzetközi rendszerben benyújtott védjegybejelentések száma - növekvő tendenciák mellett - 1987-ben 3050-et tett ki.

Az 1987-ben lajstromozott védjegyek száma 3017, az oltalom alatt álló védjegyeké pedig meghaladja a 170 ezret /ebből több mint 5 ezer magyar eredetű/.

2/ A Hivatal szabadalmi információs tevékenysége

Az OTH központi iparjogvédelmi információs és dokumentációs tevékenysége szervesen illeszkedik a hivatali hatósági tevékenységhez.

Emellett a vállalatok, intézetek műszaki fejlesztése szempontjából is kiemelkedő jelentősége van, mivel a szabadalmi dokumentumokban ismertetett új műszaki megoldásoknak mintegy 90%-a csak ebből az információs forrásból ismerhető meg.

Jelentőségét növeli, hogy a nemzeti iparjogvédelmi hatóságok közötti kölcsönösségen alapuló ingyenes és teljeskörű szabadalmi információcserét nemzetközi egyezmények garantálják.

Az iparjogvédelmi, szabadalmi dokumentumok gyűjtése, feldolgozása, rendszerezése és szolgáltatása a Szabadalmi Társaság, országos hatáskörű szakkönyvtári keretek között valósul meg.

Az állomány jelenlegi nagysága 16 millió dokumentum, az éves gyarapodás meghaladja a félmillió példányt.

Az állomány közel 60 ezer műszaki szakterület szerinti rendezettséggel évente mintegy 8000 kutatót szolgál ki, kb. 7,5 millió dokumentum kézbeadásával.

A számítástechnika az anyagi lehetőségekhez képest folyamatosan kerül bevezetésre a szabadalmi információs munkába; ennek eredményeként kiépült és működik, a nemzeti szabadalmi adatbázis ("Hunpadoc").

A Hivatal hatósági eljárásaival kapcsolatos publikációs kötelezettség keretében kerülnek kiadásra az OTH hivatalos lapjának, az 1896.óta megjelenő Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítőnek a havonkénti számai, valamint éves mutatói, továbbá az engedélyezett szabadalmak leírásai.

A magyar népgazdaság erőteljes műszaki fejlesztési szükségletei egyre nagyobb igényeket támasztanak a szabadalmi információs rendszerrel szemben is; ennek akkor lesz képes a jövőben kellő hatékonysággal megfelelni, ha elhelyezésének, technikai felszereltségének megújítására - a már meghozott kormányzati döntéseknek megfelelően - sor kerül.

3/ A Hivatal központi állami elvi irányító tevékenyge

Az OTH elvi irányító munkája keretében kiemelkedő jelentőségű az iparjogvédelem terjedelmes, sokágu joganyagának és gazdasági szabályozóinak fejlesztése.

A magyar iparjogvédelem alapvetően piacgazdasági ihletésű jogi szabályozása megfelel a gazdasági-társadalmi fejlődésünkből folyó követelményeknek, figyelemmel van a nemzetközi törekvésekre, szervesen illeszkedik jogrendszerünkbe.

Legutóbb 1983-ban került sor a találmányi és ujitási jogszabályok átfogó módosítására.

1983-ban, 1986-ban és azóta is jelentős mértékben változtak a gazdasági szabályozók is, amelyek az ujitási és találmányi tevékenységet közvetlenül érintik.

Az OTH központi állami elvi irányító tevékenysége keretében figyelemmel kíséri és szervezési eszközökkel elősegíti az iparjogvédelmi jogszabályok, közgazdasági szabályozók és nemzetközi egyezmények érvényesülését és az iparjogvédelemmel összefüggő egyéb állami célkitűzések elérését.

Az OTH a szervezési eszközök széles körét alkalmazza az iparjogvédelmi jogérvényesülés figyelemmel kísérésére és elősegítésére /országos iparjogvédelmi statisztikák, felmérések, irányelvek,

jogi állásfoglalások, permegelőző szakértői véleménynyilvánítások stb./, továbbá az iparjogvédelmi alkotói aktivitás és innovációs fogadókészség fejlesztésére /részvétel pályázatok meghirdetésében, kiállítások szervezésében, a tájékoztató, módszertani segítő, erkölcsi ösztönző tevékenységben stb./.

A kedvezőtlen gazdasági környezeti hatások ellenére az elmúlt időszakban összességében eredményes volt a találmányi és ujitási tevékenység, amit az alábbi főbb mutatók is jellemeznek.

A találmányok hasznos eredménye 1980. óta megnégyszereződött, és 1987-ben a díjazás alatt álló találmányok vállalati eredménye 12,6 milliárd forintot tett ki; a hasznos eredménynek a nemzeti jövedelemhez viszonyított aránya pedig 0,52-ről 1,27%-ra nőtt.

A kifizetett találmányi díjak összege az 1980. évi 267 millióról 1987-ben 1,3 milliárd forintra növekedett.

Találmányi tevékenységünknek az elmúlt években jelentősen javuló mennyiségi mutatói a velünk összehasonlítható műszaki-gazdasági potenciállal bíró országok átlagának felel meg.

Számos találmány képezi alapját exporttevékenységünknek (pl. a gyógyszeriparban, a híradástechnikában, a műszeriparban).

A díjazás alatt álló ujitások pénzben jelentkező vállalati eredménye az 1980. évi 4,3 milliárdról 1987-ben 11,2 milliárd forintra emelkedett.

A kifizetett ujitási díjak összege pedig az 1980. évi 244 millió forintról 1987-ben 783 millió forintra nőtt.

Az ujitások növekvő gazdasági eredményessége a javaslatok számának némi csökkenése mellett jelentkezett; ez a csökkenés 1987-ben megállt.

Az OTH elvi irányító munkájának fontos része a kiterjedt nemzetközi iparjogvédelmi egyezményrendszer fejlesztése, gondozása, az államközi együttműködési kapcsolatok formálása.

Magyarország aktív tagja az ENSZ szakosított szerveként működő Szellemi Tulajdon Világszervezetének /WIPO/, és ezen keresztül is kezdeményező alakítója, fejlesztője a nemzetközi iparjogvédelmi rendszernek.

Magyarország részese a nemzetközi iparjogvédelmi együttműködés alapvető kereteit rögzítő Párizsi Uniós Egyezménynek és összes lényeges mellékegyezményének; amelyek kedvező feltételeket teremtenek a magyar szellemi eredmények és árujelzők külföldi védelméhez, továbbá más országok műszaki-szellemi eredményeinek megismeréséhez.

A WIPO keretében működő 24 irányító szervben az országot az OTH képviseli.

A nemzetközi egyezmények által nyújtott kereteket hasznosítva - amellett, hogy a magyar szabadalmi eljárásokban a bejelentők mintegy 50%-a külföldi - hazánk exportorientáltságának megfelelően növekszik a magyar gazdálkodó szervezetek által az OTH közvetítésével tett külföldi szabadalmi és védjegy bejelentések száma.

Az OTH tevékeny részese a KGST tagországok találmányi hivatalai között folyó együttműködésnek is /különösen a vizsgálati kooperáció, módszertani egységesítés, szabadalmi információcsere terén/.

A KGST együttműködés folyamatban lévő reformja még nagyobb követelményeket támaszt az iparjogvédelmi tevékenységgel szemben, megköveteli az államközi együttműködés lényeges továbbfejlesztését.

Az OTH szakmailag irányítja az iparjogvédelmi szakemberek képzését más szervek /MTESZ, MKK/ útján.

Létrejött az iparjogvédelmi oktatás és szakképzés egységes rendszere, s az elmúlt öt évben több mint 400 felsőfoku, 3600 középfoku és 1600 alapfoku iparjogvédelmi szakember szerzett képesítést.

Kiszélesedett az iparjogvédelmi oktatás az iskolarendszerű /graduális és posztgraduális/, valamint másoddiplomát adó egyetemi és főiskolai képzésben, s a vezetőképzésben.